

ROLES OF WAT PHLAI CHUMPHON MONKS IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE PEOPLE'S PERSPECTIVES OF BAN KLUAI MUNICIPAL AREA MUANG DISTRICT SUKHOTHAI PROVINCE

Natthanon THAVISIN¹, Theerapol KARNCHANAKAS¹, Sunitda TESNIYOM¹

and Phrakhrupalad Suwatthanasatukhun (Wattana Bentan)^{2*}

1 Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand

2 Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand;
Wattana021030@gmail.com (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 29 September 2023

Revised: 11 October 2023

Published: 27 October 2023

ABSTRACT

The purpose of this study to roles of Wat Phlai Chumphon monks in community development in the people's perspectives and find relationships with the views of people that affect the role of monks at Phlai Chumphon Temple. The results of the study revealed that; 1) public attitudes overall it was at high 2) role of monks at Phlai Chumphon Temple in community development found that the overall level was at high. 3) relationship between people's views that affect the role of monks found that r has value .852, .920, .809 and Sig. has value .00; meaning that there is high level of relationship, statistically significant .00; 4) the multiple correlation coefficient (R) were equal .928, able to explain the variation in views of people in the Ban Kluay Subdistrict Municipality area has predictive value 86.1% ($R^2 = .861$); 5) hypothesis testing found that views of people affected the role of monks Phlai Chumphon Temple in community development, statistically significant .00.

Keywords: Role of Monks, Community Development, Phlai Chumpon Temple

CITATION INFORMATION: Thavisin, N., Karnchanakas, T., Tesniyom, S., & Phrakhrupalad S. (Wattana Bentan). (2023). Roles of Wat Phlai Chumphon Monks in Community Development in the People's Perspectives of Ban Kluai Municipal Area Muang District, Sukhothai Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(10), 46

บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ ประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ณฐนนท ทวีสิน¹, ชีรพล กาญจนากาศ¹, สุนิตดา เทศนิยม¹ และ พระครูปลัดสุวัฒนสาธุคุณ (วัฒนา เบ็ญจตัน)^{2*}

1 คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

2 คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข; Wattana021030@gmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน และหาความสัมพันธ์ที่ประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพล ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนะของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลความสัมพันธ์ที่ประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า r มีค่า .852, .920, .809 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .00 หมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 4) ผลความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .928 สามารถอธิบายความผันแปรทัศนะของประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย มีค่าพยากรณ์ร้อยละ 86.1 ($R^2 = .861$) 5) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทัศนะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00.

คำสำคัญ: บทบาทของพระสงฆ์, การพัฒนาชุมชน, วัดพลายชุมพล

ข้อมูลการอ้างอิง: ณฐนนท ทวีสิน, ชีรพล กาญจนากาศ, สุนิตดา เทศนิยม และ พระครูปลัดสุวัฒนสาธุคุณ (วัฒนา เบ็ญจตัน). (2566). บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(10), 46

บทนำ

บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้พัฒนาสู่ความคิดที่สามารถพิจารณาได้เอง 2) เผยแผ่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความสนใจต่อผู้พบเห็น และ 3) เผยแผ่ด้วยการมีความสุขให้ประจักษ์ (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทางส่งผลต่อการเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม (เบญจา มังคละพฤกษ, 2552) ส่วนพระสงฆ์ที่ออกไปแสดงบทบาทต่อชุมชนนั้น เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีการเพิ่มบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมที่เห็นได้ชัด คือ เป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ และส่งเสริมการให้การศึกษาระยะแก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณวัดและชุมชนใกล้เคียง พระสงฆ์ในชนบทมีความผูกพันกับชุมชนอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละฤดูกาลมักจะมีกิจกรรมที่สำคัญๆ เกี่ยวกับศาสนาและจารีตประเพณีในชุมชนนั้นๆ ล้วนเป็นการเสริมบทบาทและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน นอกจากนี้ บทบาทที่สำคัญยิ่งและปรากฏอยู่ทั่วไป ได้แก่ การเข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การเข้าไปบรรยายธรรมแบบผสมผสานกับศาสตร์ปัจจุบัน ตามหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งเป็นบทบาทเชิงรุก (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2554)) โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏชัด คือ บทบาทของพระพยอม กลฺยาโณ ซึ่งท่านแสดงออกอย่างโดดเด่นใน 3 ประการ คือ 1) บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยการถ่ายทอดหลักธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมต่อกลุ่มผู้ฟัง 2) บทบาทของผู้ปกป้องพระธรรมวินัย ด้วยการยึดรูปแบบและหลักการอย่างเคร่งครัด แต่หากมีพระสงฆ์ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดท่านพร้อมพิสูจน์หากพบก็เรียกร้องให้สละสมณเพศ และ 3) บทบาทผู้นำในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้ด้อยโอกาส ผ่านการฝึกอบรมทั้งยังดูแลรับเลี้ยงผู้ยากไร้ให้โอกาสเพื่อการพัฒนาตนเองจนสามารถนำไปปรับใช้ในอนาคตดังนั้นบทบาทของท่านจึงนับว่าเป็นนักสังคมสงเคราะห์ โดยใช้วัดเป็นสถานที่เรียนรู้และส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน (พระครูกิตติวราญวัตร และคณะ, 2563) บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย เป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรง ก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจ ส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป สำหรับพระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่างๆ นั้น ถือว่า มีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนามาก เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่นๆ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการเผยแผ่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านสาธารณูปการ 5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (ปลื้ม โชติธรรมาภรณ์, 2550)

พระสงฆ์วัดพลายชุมพล นำมาซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลายๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐประชาชนในชุมชน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่กระบวนการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนหรือกลุ่มคน โดยการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีอิสรภาพในการกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคมและการสาธารณสงเคราะห์ (วัดพลายชุมพล, 2566)

ผู้วิจัยให้ความสนใจต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพล เพื่อให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ของตน ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาทั้งในส่วนวัดและชุมชนได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยต้องทราบว่า มีส่วนใดบ้างที่พระสงฆ์ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย ยังเข้าไปพัฒนาน้อยกว่าที่ชุมชนควรจะได้รับ ผลการวิจัยนี้จะ

มีผลต่อพระสงฆ์ที่จะเติมเต็มในส่วนที่ขาดไป ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น □ ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ที่ควรพึงมีให้กับชุมชน และจะช่วยเสริมสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม ชุมชน และสร้างความเข้มแข็งทางพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่สืบไป

การบทบาทนวรรณกรรม

สินธร คำเหมือน (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทไว้ดังนี้ บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท ตูลา มหาพสุธานนท์ (2546) กล่าวว่า ประเภทบทบาทอาจแยกประเภทในสังคมได้ 3 ประการ ได้แก่ 1) บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed Role or Prescription) เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้ 2) บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลหรือเป็นความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้บุคคลแสดงบทบาทนั้นๆ รวมทั้งความคาดหวังของตนว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร 3) บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role or Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ถูกกำหนด และบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้ อย่างไรก็ตาม บทบาทที่ถูกกำหนดและบทบาทที่คาดหวัง บางครั้งอาจรวมเรียกว่า เป็นบทบาทเดียวกัน คือ เป็นบทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เพราะว่าทั้งสองบทบาทเป็นบทบาทที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งนั้นควรกระทำ พวงเพชร สุรัตน์กุล (2542) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้ บทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาทมี 3 ด้าน คือ 1) บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำ แต่อาจมีใคร่ทำหรือไม่ใคร่ทำตามนั้นก็ได้ 2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย 3) บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

คำว่า “การพัฒนาชุมชน” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Community Development” ซึ่งเป็นคำที่ใช้และเข้าใจกันในประเทศไทย ในความหมายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเจริญของชุมชนที่ยังล้าหลังในทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยระดมกำลังทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ทองคุณ หงส์พันธ์ (2541) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชน (Community Development) ไว้ 4 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาชุมชน คือ การสร้างสรรค์ความเจริญและยับยั้งความเสื่อมของชุมชน 2) การพัฒนาชุมชนเป็นการสร้างชุมชนให้เจริญโดยอาศัยกำลังความรู้และความสามารถของประชาชนและความช่วยเหลือของรัฐบาลร่วมกัน 3) การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งชักจูง และส่งเสริมประชาชนให้มีความกระตือรือร้นสนใจที่จะเข้าร่วมมือดำเนินการปรับปรุงการทำการหาเงิน และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น 4) การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนากำลังความคิด และความสามารถของประชาชนในการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเพื่อปรับปรุงตนเองและชุมชนไปสู่ความเจริญทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาอนามัย และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สมชาย ศรีวิรัตน์ (2560) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไว้ คือ พื้นฐานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สิ่งสำคัญของการพัฒนาชุมชนที่จะสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน ในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา 2) การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self-Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็นหลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐบาลคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วนที่เกินขีด

ความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม 3) ความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น หมู่บ้าน และตำบล 4) ความต้องการของชุมชน (Felt-Needs) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของท้องถิ่นเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่างานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป 5) การศึกษาภาคชีวิต (Life-Long Education) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่น การให้การศึกษา ต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งบุคคลยังดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน จึงสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐบาลในการร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ด้านทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม ยุวพันธ์ วุฒิเมธี (2551) กล่าวถึง หลักการพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้ 1) หลักความร่วมมือของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุด โดยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา การร่วมพิจารณาและการตกลงใจร่วมกันในการแก้ปัญหา หรือการวางแผนโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีสิทธิและเสมอภาคที่จะมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบงานพัฒนาชุมชนของตน 2) หลักการแสวงหาผู้นำในการพัฒนาชุมชนนั้น เน้นในเรื่องการค้นหาผู้นำและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำให้เกิดขึ้นในชุมชนเพราะจุดมุ่งหมายสุดท้ายของการพัฒนาชุมชน คือ การให้ประชาชนพึ่งตนเองและสามารถช่วยตนเองได้ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี 3) หลักการทำงานกันกับกลุ่ม จะต้องสร้างกลุ่มคนในรูปแบบต่างๆ ขึ้นเพื่อให้สถาบันของประชาชนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการศึกษา และเป็นแกนในทางปฏิบัติการพัฒนาชุมชนจึงมุ่งไปที่การทำงานกับกลุ่มคนเป็นประการสำคัญ 4) หลักการสมทบ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและสนับสนุนให้ประชาชนใช้แรงงานและวัสดุอุปกรณ์ในชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างเต็มที่ จึงต้องกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักเสียสละแรงงานวัสดุอุปกรณ์ของตนสมทบกับของรัฐบาลอีกทางหนึ่งซึ่งจะช่วยให้งบประมาณอันจำกัดของรัฐบาล สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง 5) หลักการประสานงาน โดยตัวของการพัฒนาชุมชนเองไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า เป็นงานของใคร ด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยลำพังตัวเอง ต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงจะประสบความสำเร็จ 6) หลักการรับผิดชอบร่วมกัน แม้โครงการพัฒนาชุมชนจะเสร็จสิ้นลงแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีการรับผิดชอบดูแลรักษาให้คงอยู่ เพื่อประโยชน์ของชุมชนให้นานที่สุด เพราะฉะนั้นต้องทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วย จึงจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และเกิดความรู้สึกห่วงแหนที่จะดูแลรักษา ในการดำเนินงานให้คงไว้ตลอดไป และ 7) หลักการขยายผลหรือการสร้างเครือข่าย การพัฒนาชุมชนนั้นมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินงาน จึงสามารถที่จะบอกผลที่จะเกิดขึ้นมาได้พอสมควร และเป็นแบบอย่างที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

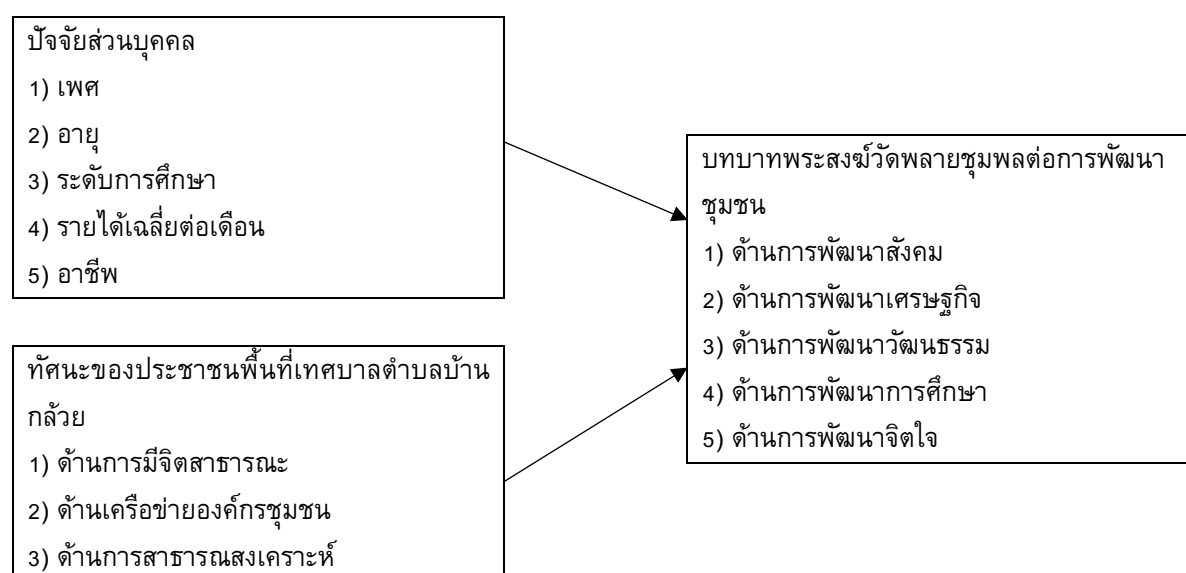
พระมหาอัครเดชฯ อุดมเดช (พรหมเสนา) (2553) กล่าวว่า บทบาทหลักของพระสงฆ์ คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยเฉพาะในด้านการดำรงชีวิตที่ดำรงชีวิตที่ประเสริฐ ตามหลักการพระพุทธศาสนา เรียกว่า บทบาทของครู แม้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปว่าเป็นพระบรมครู ทำหน้าที่ฝึกเทศาและมนุษย์ได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เพราะพระองค์ฝึกคนธรรมดาให้เป็นคนดี (กัลยาณชน) และกลายเป็นคนประเสริฐ (อริยชน) ในระดับสูงสุดดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะครูเป็นบทบาทถาวรตลอดมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันอีกบทบาทหนึ่งก็คือ การให้คำปรึกษาเป็นเรื่องสำคัญคนในสังคมยุคหลัง โดยทั่วไปมักจะตัดสินใจทำการ สิ่งใดได้ยาก ไม่กล้า เกิดความกลัว ฉะนั้นพระสงฆ์จึงต้องทำหน้าที่ช่วยในการตัดสินใจ ให้คำปรึกษาแก่ประชาชนอันเป็นการแสดงออกถึงบทบาทของความเป็นผู้นำด้านภูมิปัญญา พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2554) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง การเผยแผ่เชิงรุกว่าพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับปี พ.ศ.2484 ได้กำหนดงานหรือหน้าที่ของพระสงฆ์ไว้

4 ด้าน คือ การปกครอง การศึกษา การเผยแพร่ และการสาธารณูปการ ส่วนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ปรับปรุงเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 ได้เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์อีก 2 ข้อ คือ 1) การศึกษาสงเคราะห์ และ 2) การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสองข้อหลังนี้ เป็นการเพิ่มบทบาทพระสงฆ์ให้เผยแพร่พระพุทธศาสนาเชิงรุกมากขึ้น จากที่เคยคอยเทศน์ในวัดอย่างเดียว พระสงฆ์ต้องออกไปหากกลุ่มเป้าหมาย เช่น โรงเรียน รัฐวิสาหกิจ บริษัท โรงงาน รวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้รับนิมนต์ จากการเพิ่มเติมดังกล่าว นับว่าเป็นก้าวแรกของการแสดงบทบาทของพระสงฆ์เชิงพัฒนาเพิ่มมากขึ้น เป็นการช่วยเหลือสังคมให้เห็นชัดเป็นรูปธรรม สามารถเพิ่มคุณค่าของพระสงฆ์ในสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดีที่ต้องการบุคลากรทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประพฤติอย่างเห็นได้ชัด

สมมติฐานการวิจัย

ทัศนะของประชาชนมีผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 14 ชุมชน ซึ่งมีประชากรรวมกัน จำนวน 16,325 คน (เทศบาลตำบลบ้านกล้วย, 2566) กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีบังเอิญ ตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ด้วยการเทียบตารางกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 377 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีการตรวจสอบเครื่องโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวัดผลความสอดคล้อง และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) และค้นหาข้อบกพร่องของข้อคำถามที่ซ้ำตัวแปร แล้วนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เมื่อทดสอบแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .974

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นการไปแบบสอบถามลงพื้นที่ชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่

เก็บข้อมูลตามความเป็นจริงและจำนวนที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลเข้าสู่การวิเคราะห์ตามกระบวนการทางสถิติ ที่กำหนดต่อไป 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการศึกษาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการจะศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ทัศนะของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทัศนะของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ทัศนะของประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1) ด้านการมีจิตสาธารณะ	4.11	.631	มาก	1
2) ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน	3.75	.809	มาก	3
3) ด้านการสาธารณสงเคราะห์	3.88	.589	มาก	2
รวม	3.91	.646	มาก	

ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาการศึกษา และด้านการพัฒนาจิตใจ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนใน พื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1) ด้านการพัฒนาสังคม	4.01	.702	มาก	1
2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.83	.897	มาก	3
3) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม	3.91	.666	มาก	2
4) ด้านการพัฒนาการศึกษา	3.74	.691	มาก	4
5) ด้านการพัฒนาจิตใจ	3.72	.752	มาก	5
รวม	3.84	.641	มาก	

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทัศนะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) พบว่า ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดย r มีค่า .852, .920,

.809 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .00 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทักษะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation)

ตัวแปรอิสระ	บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชน	
	Pearson's Correlation	Sig. (2-tailed)
1) ด้านการมีจิตสาธารณะ	0.852***	0.000
2) ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน	0.920***	0.000
3) ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์	0.809***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทักษะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .928 สามารถอธิบายความผันแปรทักษะของประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 86.1 ($R^2=.861$) ดังนี้

สมการพยากรณ์

$$Y = a + B_1 X_1 + B_2 X_2 + B_3 X_3$$

$$\text{Decision} = .712 + .220\text{Public} + .565\text{Network} + .029\text{Welfare}$$

$$(3.306) \quad (19.107) \quad (0.460)$$

จากสมการพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทักษะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ได้ดีที่สุด คือ ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน อันดับรองลงมาคือ ด้านการมีจิตสาธารณะและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

ผลการทดสอบสมมติฐาน ทักษะของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า ทุกสมมติฐานมีความสอดคล้อง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .220, .565 และ .029 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000

สรุปและการอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ทักษะของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพระสงฆ์วัดพลายชุมพลมีบทบาทในการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม เช่น การให้ความรู้ทางธรรมแก่ประชาชน การอบรมคุณธรรม จริยธรรม การสร้างศัลยาภิวัตน์ การช่วยเหลือคนยากจน มีเครือข่ายพระสงฆ์ให้ความรู้ในการดำรงงานบุญประเพณีปลอดเหล้า ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความตระหนักในการลดละ เลิกอบายมุขของเยาวชนและประชาชน มีเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเผยแพร่ความรู้และธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพผ่านสื่อทันสมัย Facebook และแอปพลิเคชัน Line ให้กับประชาชนได้รับรู้อย่างรวดเร็ว มีเครือข่ายพระสงฆ์จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน มีเครือข่ายพระสงฆ์จัดอบรมธรรมะ อาทิ ค่ายคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร และจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์และระดมเงินทุนบริจาคสงเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ยากไร้บนพื้นที่สูง พระสงฆ์สนับสนุนระดมเครื่องอุปโภค บริโภคและสิ่งของที่จำเป็นให้เกิดประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ พระสงฆ์อุปการะดูแลเด็กและเยาวชนบนพื้นที่สูงที่มีฐานะยากจน ด้วยการบรรพชาเป็นสามเณรบวชเรียนที่วัดเกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ พระครูพิศิษฐ์

ประชาชน (ประยูร นนทโย) และคณะ (2563) ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสในฐานะเป็นที่ปรึกษาของชุมชน เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือชุมชนมาโดยตลอด กิจกรรมเด่น คือ โครงการลงแขกกลองกลอง เป็นกิจกรรมที่ขอแรงมาช่วยกันขุดลอกคลองน้ำ มีกระบวนการในการพัฒนาประกอบด้วย การสะท้อนปัญหาให้ชาวบ้านได้รับรู้อย่างแท้จริง การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน และมีรูปแบบการเข้าร่วมในการตัดสินใจและเห็นพ้องด้วยวิธีพุทธ ทำให้โดยการศึกษาข้อมูลของชุมชนให้รอบด้าน พระสงฆ์ต้องร่วมกับชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน เช่น ชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามมีการประชุมชาวบ้านทุกเดือนเพื่อวางแผนกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน เน้นความคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ เสือ สัชชานนท์ และ น้ำผึ้ง แสงทับทิม (2562) พบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจากการสอบถามบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน พบว่าส่วนใหญ่จะเทศนา อบรม สั่งสอนให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต ให้ความช่วยเหลือชุมชนตามร้องขอ ช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนในชุมชนเป็นคนดีและมีโอกาสทางการศึกษา โดยให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก และสอดคล้อง พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเทศนาและอบรม ให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกัน ในชุมชน ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้วัดเป็นศูนย์รวมในการสนับสนุนการประกอบอาชีพ หรือส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชน ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็ก และเยาวชนในชุมชน ด้านสาธารณสุข ได้แก่ พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดีและนำธรรมะมาใช้ส่งเสริมในการบำบัดโรคหรือยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความสะอาดให้กับชุมชน และฟื้นฟู อนุรักษ์ ป่าไม้และต้นน้ำในชุมชน

จากผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พระสงฆ์มีการสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วยเป็นประจำ รองลงมาคือ พระสงฆ์มีการอบรม สั่งสอน หรือชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม และประเทศชาติอย่างสม่ำเสมอ พระสงฆ์มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน เป็นเพราะบทบาทพระสงฆ์ในปัจจุบันการพัฒนาสังคม ได้ยึดตามแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรมวินัย มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนโดยมีแปลงทดลองตัวอย่างแบบพอเพียง วัดพลายชุมพลมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิกองทุน และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้กับประชาชน พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มสังคมใดกลุ่มสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมไทย เป็นต้น คุณลักษณะที่เด่นที่สุดของวัฒนธรรม คือ เป็นมรดกทางความคิดที่สืบทอดต่อกันมา สอดคล้องกับพระเด่นชัย โสโร (สุขพิพัฒน์) และคณะ (2565) พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ด้านการพัฒนาและชุมชนด้วยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม พร้อมกับการพัฒนาความสัมพันธ์กับสังคมด้วยการพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมที่ดีมีคุณค่าให้ต่อเนื่องและต้องยึดหลักการในการพัฒนาคือความเป็นกลางทางการเมือง เป็นผู้ให้สติและปัญญาแก่สังคม และต้องอยู่เหนือความขัดแย้ง พร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมด้วยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างในเรื่องชนชั้นในสังคมให้น้อยลงมีความเสมอภาคเป็นธรรมแก่สังคม และสอดคล้องกับ ภาณุพงศ์ สุดพังงา และคณะ (2566) พบว่า บทบาทของการเป็นพระนักการพัฒนาด้านการศึกษาและวัฒนธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนในชุมชน บทบาทของพระครูสุนทรปัญญาวิมลในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนา ต้องมีคุณลักษณะและความรู้ ความสามารถในการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในการพัฒนาท้องถิ่น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระครูสุนทร

ปัญญาวิมลในการพัฒนาด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรม เพื่อปลูกศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น และพระสงฆ์ต้องมีการพัฒนาตนเองให้รอบรู้ เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงจะส่งผลต่อศักยภาพในการพัฒนาการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่คะแนนของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดพลายชุมพลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดย r มีค่า .852, .920, .809 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .000 หมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 สอดคล้องกับ นุสนธ์ รักษาพล (2564) พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลยจำแนกตามการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่คะแนนของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .928 สามารถอธิบายความผันแปรของทัศนคติของประชาชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 มีค่าสมการพยากรณ์ร้อยละ 86.1 ($R^2 = .861$) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย ได้ดีที่สุด คือ ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน สอดคล้องกับ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และ พระมหาอรุณปัญญาโร (2563) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทดสอบด้วยค่าถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยรวม ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้มุมมองร่วมกัน ($X1$) ($\beta = .264$) ปัจจัยการมีส่วนร่วม ($X4$) ($\beta = .104$) ปัจจัยการเสริมสร้าง ($X5$) ($\beta = .095$) ปัจจัยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน ($X6$) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม (ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม) ($F = 132.725$; $p\text{-Value} = 0.001$)

จากผลการทดสอบสมมติฐานที่คะแนนของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์วัดพลายชุมพลในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกล้วย พบว่า ทุกสมมติฐานมีความสอดคล้อง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .220, .565, และ .029 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 สอดคล้องกับ กิตติทัศน์ ผกาทอง (2560) พบว่า บทบาทผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.08, 2.92 และ 2.99 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ควรส่งเสริมให้มีกระบวนการที่สำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ที่ควบคู่มากับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย การพัฒนาจิตใจ เป็นการขจัดสิ่งรังควานต่างๆ ที่มาทำลายจิตใจและอารมณ์ของเรา เพื่อให้จิตใจสงบและเยือกเย็น และเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งทางจิตใจ ซึ่งความเข้มแข็งทางจิตใจนั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ได้ และมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 2) ควรสนับสนุนส่งเสริมและมีระบบการจัดการที่สมาชิกของชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้พัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม หรือพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม
- 3) ควรนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในส่วนการพัฒนาหลักสูตร นาวิชาศีลธรรมและหน้าที่พลเมืองกลับมาเป็นวิชาหลักในการเรียนการสอน นักเรียน นักศึกษาในทุกๆ ระดับ วางรากฐานชีวิตเด็กและเยาวชนด้วยพระธรรมคำสอนให้เข้าใจแก่นและศรัทธาในการปฏิบัติไม่ใช่พิธีกรรม
- 4) วัดควรส่งเสริมให้ประชาชนใช้จ่ายในการดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ส่งเสริมให้ประชาชนประเมินการใช้จ่ายของตนเอง และส่งเสริมให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการเสียค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปกับสิ่งของที่ไม่จำเป็น ซึ่งวัดกับโอกาสในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน เมื่อพิจารณาความหมายของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จะพบว่า มีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

5) ควรมีการดำเนินงานด้านการพัฒนากิจกรรมด้วยการนำหลักพุทธธรรมจากพระไตรปิฎกมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา กิจกรรมงาน พัฒนาสังคมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อการแก้ปัญหาสังคมรวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้อีกด้วยเพื่อให้งานสาธารณสงเคราะห์ของพระราชธรรมนิเทศดำเนินไปในทิศทางที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงและแนวทางการฟื้นฟูสังคมในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หาสาเหตุการเบี่ยงเบนและทำให้เกิดความหลวมและอ่อนตัวในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ

2) ศึกษาวิธีการสร้างจิตสำนึกของผู้มีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความตระหนักถึงทุนมนุษย์ที่มีคุณค่า การเลี้ยงดู การเรียนการสอน การเกื้อกูลกันในสังคมควรมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้สังคมเกิดความเอื้ออาทร ช่วยเหลือ คอยสอดส่องดูแลการเจริญเติบโตของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง จริงใจ ให้มีเส้นทางเดินที่ถูกต้อง มีคุณธรรมนำชีวิต มีจิตสาธารณะ และมีทัศนคติเชิงบวก

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลบ้านกล้วย. (2566). *ชีวิตประชากรในเทศบาลตำบล*. สุโขทัย: สำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านกล้วย.
- เบญญา มังคละพฤกษ์. (2552). *พระกับการเมือง: หลวงตามหาบัวกับทักษิณ*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- เสื่อ สัชชานนท์ และ น้ำผึ้ง แสงทับทิม. (2562). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล กระแส อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(2), 157-167.
- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และ พระมหาอรุณบุญบุญ. (2563). การส่งเสริมเครือข่ายจิตอาสาของพระสงฆ์เขตภาค กลางตอนล่างในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(7), 350-364.
- ดติทัศน์ ผกาทอง. (2560). บทบาทผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 441-452.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2546). *หลักการจัดการ หลักการทำเรื่องแหลมฉบับ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- ทองคุณ หงษ์พันธ์. (2541). *แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- นุสนธิ์ รักษาพล. (2564). บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลย. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 2(5), 13-20.
- ปลื้ม โชติธัญญากุล. (2550). *กฎหมายคณะสงฆ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเด่นชัย ยโสโร (สุขพิพัฒน์), พระศิลาศักดิ์ สุเมธ และ วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2565). บทบาทพระสงฆ์ด้านการ พัฒนาชุมชนและสังคม. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(1), 176-186.
- พระครูกิตติวราณวัตร, พระฉัตรชัย อธิปัญญา และ พระอุดมสิทธินายก. (2561). บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสาน วัฒนธรรมไทย. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(3), 468-487.
- พระครูพิศิษฐ์ประชาณาด (ประยูร นนทิโย), พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ และ พระมหาสุนันท์ สุนนโท. (2563). การ พัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 23-36.
- พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตโต). (2554). *การเผยแผ่เชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- พระมหาอัครเดชา อุดมเตโช (พรหมเสนา). (2553). พระพุทธศาสนากับศาสตร์แห่งการใช้เหตุผลนำพาสังคมปลอดภัย และสันติสุข. *พุทธจักร*, 46(5), 60.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิ ปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(3), 654-671.

- พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2542). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาณุพงศ์ สุดพังยาง, ยุวดี นาอินทร์, เสกสรรค์ สนวา และ สุพัฒนา ศรีบุตรดี. (2565). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษาและวัฒนธรรมกรณีศึกษาพระครูสุนทรปัญญาวิมล. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(1), 31-44.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2551). การพัฒนาชุมชน. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน.
- วัดพลายชุมพล. (2566). การขอยกวัดพลายชุมพล (ร้าง) จังหวัดสุโขทัย ขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา. สืบค้นจาก <http://www.mahathera.onab.go.th/index.php?url=mati&id=4274> (21 กุมภาพันธ์ 2566).
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2560). การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น: แนวคิด หลักการพัฒนาและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/549133> (10 มีนาคม 2566).
- สินธร คำเหมือน. (2550). บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).